

έσρατοκέθευσαν εἰς τὸν Εύρωταν, καὶ ἐλεηλατοῦσαν τὴν Λακωνίαν χωρὶς ἀνθίσασιν. μολονότι πρὶν αὐτῆς τῆς μάχης, διὰ πολὺν καιρὸν δὲν ἔδύναντο νὰ κρατήσουν μάχην αἴκινον τὴν θύραν τῶν ἔχθρων.

Αφότου ἀνεγχώρησεν ὁ Ατταλος, οἱ Ρωμαῖοι, ἐπειδὴ ήταν ἐνασχολημένοι μὲ τὸν Αννίβαν, ἡμέλησαν τοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα συμμάχους τῶν. Οἱ Αἰτωλοὶ, ὅπου ἦσαν τώρα ἐναντιώθησαν κάθε πρότασιν περὶ εἰρήνης, μνέσκοντες ἡμελημένοις ἀπὸ τοὺς δύωδυνατοὺς συμμάχους, καὶ ὑστερημένοις τοῦ τρίτου διὰ τὴν νίκην τοῦ Φιλοποίμενος, ἢ ὅποια κατέστησε τὴν Λακεδαιμονίαν ἀκίνητον, ἡναγκάσθησαν νὰ τὴν ζητήσουν παρακαλεσικὰ, καὶ μ' ὅτι συμφωνίας ἡμποροῦσαν νὰ τὴν ἐπιτύχουν. Μόλις ητον ἡ συνθήκη τελειωμένη, καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Αἰτωλίας ἡνας Ρωμαῖος σρατηγὸς, ὁ ὅποιος μάταια ἐπροσπάθησε νὰ τὴν χαλάσῃ. Ο Φίλιππος τοῦ ἐπρόσφερε μάχην, τὴν ὅποιαν ἐκεῖνος ἀπέφυγε καὶ τὸ ὄλιγον διάσημα τοῦ ἀψυχισμένου πολέμου, τὸ διεδέγκη μιὰ γενικὴ εἰρήνη, (Π. Χ. 208.)

Τ Μ Η Μ Α Β'.

Η φιλοδοξία τοῦ Φίλιππου τώρα ἐγύρισε πρὸς τὴν Ανατολήν. Κρυφίως αὐτὸς διεκινοῦσε τοὺς Κρῆτας ἐναυτίον τῶν Ροδίων, τῶν ὅποιων ἐζῆλευε τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Επειδὴ τὸ βασίλειον τῆς Αἰγύπτου ἐκληρονομήθη ἀπὸ ἕνα βρέφος, ἐσυνώμοσε μὲ τὸν Βασιλέα τῆς Συρίας Αντίοχον, νὰ τὴν διαμοιρασθοῦν, μολονότι καὶ οἱ δύω ἐφαίνοντο σεγώτατοι φίλοι μὲ τὸν Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτωρα, τὸν πατέρα ἐκείνου τοῦ βρέφους. Άλλ' ἡ πρώτη αἰτία διὰ πύλευμον ἐδόθη χπὸ τὸν Προυσίαν, τὸν Βασιλέα τῆς Βιθυνίας, ὁ ὅποιος ἐσυμμάχησε μὲ τὸν Φίλιππον κατὰ τοῦ καινοῦ τῶν ἔχθροῦ, τοῦ Αττάλου, καὶ ἐσφιξε τὸν δεσμὸν τῆς συμμαχίας πέργωντας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.

Ο Προυσίας ἐμάτιαζε τὴν Κίον, πόλιν Ελληνικὴν τῆς Ασίας, πλουσίαν καὶ πολὺ ἀρμόδια θεμένην δι' αὐτὸν· καὶ ὁ Φίλιππος, μολονότι δὲν εἶχεν ἐπάνω της κακέν δικαιώμα, μήτε εὔλογον μῆλην διαφορᾶς ἐναντίον της, ἐπεχειρίσθη νὰ τὴν πάρῃ καὶ νὰ τοῦ τὴν δώσῃ. Ενῷ ἦτον σρατοπεδευμένος ἐμπρός της, Πρέσβεις ἔφθασαν ἀπὸ τὴν Ρόδον καὶ ἀπὸ ἄλλα Κράτη, πάρακαλοῦντες τον νὰ τὴν ἀφύσῃ ἥσυχον. Αὐτὸς τοὺς ἀγλυκωμίλησ, τοὺς ὑπεσχέθη νὰ τοὺς δῶσῃ ἀκρόασιν, καὶ τοὺς ἐκράτησε μαζί του, ὡς που ἐπῆρε τὴν χώραν, καὶ τὴν ἐδιαγούμισεν σὰ μάτια τους, σκλαβώνωντας, θύσους ἐγλύτωσαν ἀπ' τὸ σκαθί. Η ἀχρεότης αὐτῆς τῆς πράξεως ἐκίνησεν ὅλων τὴν ἀγανάκτησιν, ἡ ὅποια βαθύτερα διεπέρασε φαρμακισμένη εἰς τὰ σῆθια ἔκεινων, ὅπου ἐμεσολάβησαν, διὰ τὸ γέλασμα καὶ τὴν ὕβριν ὃποῦ ἐδοκίμασαν. Οἱ Ρόδιοι μάλιστα ἐσκύλιασαν περισσότερον, ἐπειδὴ, ἐνῷ ἀκόμη ὁ Μακεδὼν Πρέσβυς ἐδοξολογοῦσε πρὸς αὐτοὺς τὴν γενναιότητα τοῦ αὐθεντός του, καὶ ἐλεγεν, ὅτι ἀγκαλὰ κι' ἔκεινος νὰ ἦτον ἄξιος νὰ πάρῃ τὴν χώραν, ὅπότε ἥθελε, δὲν τὸ ἔκαμνε μολοντοῦτο διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ροδίους φιλίαν, εἰς τὴν ἴδιαν σιγμὴν ἔφθασε καὶ ἡ εἰδησις τοῦ παρσίματος τῆς πόλεως καὶ τῶν ὅσων ὑπέφερεν ἀπανθρώπων κακῶν. Οἱ Αἰτωλοὶ ἐπῆραν αὐτὸς ὡς κακὸν γεναμένον ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἴδιων, ἐπειδὴ οἱ Κῖοι ἦταν συμμαχοὶ των, καὶ ἐδέχθησαν ἀπ' αὐτοὺς φρευρὰν καὶ Κυβερνήτην· καὶ ἔκεινη ἦτον ἡ τρίτη πόλις ὃποῦ ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ἐχλεισεν ἡ εἰρήνη, ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῶν Αἰτωλῶν. Ως κι' ὁ Προυσίας αὐτὸς δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος, ὅποῦ παρέλαβεν, ἀντὶ μιᾶς ἀνθούσης πόλεως, ἐνα ἐρημωμένον τόπον, καὶ μιὰν θημωνιὰν ἐρείπια.

Ο πρῶτος, ὃποῦ ἐνήργησεν ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἦτον ὁ Ατταλος, μὲ τὸν ὃποῖον ἐτοίμως ἐνώθησαν καὶ οἱ Ρόδιοι. Εσυγέβη μεγάλη ναυμαχία καντὰ εἰς τὴν Χίον, με-

ταξίδι, τῶν σόλων αὐτῶν καὶ τῆς Μακεδονίας. Καὶ τὰ δύω μέρη εἰκειοποιοῦντο τὴν γίγην, ἀλλ' η ἀληθινὴ ώφέλεια ἡτού σίς τὸ μέρος τῶν συμμάχων. Ο Φίλιππος μυλούντοῦ ἐγγένεος τινὰς χώρας εἰς τὴν Καρίαν, ἀλλ' οἱ ἔχθροί του ὅντες δύνατεροι τὴν θάλασσαν, ὑπεχρεώθη νὰ τραβιχθῇ σὴν Μακεδονίαν.

Ο Αιταλος ἡτού συεδόν βέβαιος βοηθείας ἀπὸ μέρους τῶν Αἰτωλῶν, οἱ δποῖοι, καντὰ σὴν ἀτιμίαν ὅποῦ ὑπέφεραν ἀπὸ τὸν αντίπαλον αὐτοῦ, τύρεωςθεῦταιν εἰς τὸν ἴδιον κάποιαν εὐγνωμοσύγην διὰ χάριτας ὅποῦ ἀπῆλαυσαν εἰς τὸν προτυπερινὸν πόλεμον. Εκεῖνοι δικαίωσαν τώρα ὑπέφερναν τέτοιας δυσυχίας, δποῦ κατέσβυσαν τὸ ἀκαθεκτόν τους πνεῦμα. Εξ αἰτίας τόσον πολυκαιρινοῦ καὶ μάλιστα ἄτυχου πολέμου, ὅλα τὰ εἰσοδήματά των ἐτελείωσαν, ὡς ποθούσι περισσότεροι τῶν πολιτῶν ἦταν βιθισμένοι σὰ χρέη. Αὐτὸ διὰ τὰς αἰτίας ὅποῦ εἰκαμεν, Σελ. 33, Τομ. Α', ἡτον κακὸν, δποῦ ἐπεκρατοῦσεν εἰς ὅλα τὰ Ελληνικὰ κράτη, καὶ ἐγίνετο συχνὴ αἰτία ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἐπαναζάτεων. Εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν οἱ χρεωφειλέται ἐφύναζαν ἀλλαγὴν τῶν νόμων, διὰ νὰ ἐλαφρωθοῦν· καὶ η ὑπόθεσις παρεδόθη εἰς τὸν Σκώπαν, καὶ Δορύμαχον, ἄνδρας προθύμους διὰ καινοτομίαν, καὶ βιθισμένους σὰ χρέη. Ο τρόπος, μὲ τὸν ὅποιον ἐγινεν ὁ συρβιβασμὸς, δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸς, ἀλλ' ο Σκώπας, φαίνεται, ὅτι μ' ἐκεῖνον ἔσμιξε καὶ ἄλλα τινὰ συέδια πῆς ἰδίας του φιλοδοξίας, εἰς τὰ ὅποια, ἐπειδὴ ἀπέτυχε, ἐπῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν τύχην του σὴν αὐλὴν τῆς Αλεξανδρείας. Εκεῖ τὸν ἐτίμησαν μὲ μεγάλην εἶνοισαν καὶ ἀξιώματα, καὶ τὸν ἐπλήρωσαν μεγαλοπρεπῶς· ἀλλ' η φιλαργυρία του ἐτοῦσεν ἀκόμη περισσότερα, καὶ η λαιμαργία του, ἐπειδὴ ἐφάνη εἰς τὴν ἔκει Κυβέρνησιν πολὺ ἐνοχλητικώτερη, ἀφότες ἀξιζαν αἱ ἐκδουλεύσεις του, τὰ γε εξεφυρτώθησαν σεροῦντες του τὴν ζωὴν.

Επέρασε πολὺ, καὶ δὲν ἀνερέρχεν τίποτε περὶ τῆς πόλεως τῶν Αθηνῶν, ἡ ὁποία, ἀγκαλὰ καὶ ἀκόμη ἦτον ἡ καθέδρα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν τεχνῶν, κατήντησεν ὅμως αἰσῆμαντος εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Ελλάδος. Τέτοιος εἶναι ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀνθρωπίνων χρονικῶν, ὃποῦ ὅσον ὄλιγώτερον αὐτὰ ὄμιλοῦν περὶ ἑνὸς Κράτους, τόσον αὐτὸ ἔχει ὄλιγώτερην ὑλὴν νὰ ἐντραπῇ, ἡ νὰ μετανοήσῃ ἀλλ' ἡ ἀκινησία τῶν Αθηναίων δὲν προήρχετο ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς εἰργύντης, μῆτρας ἦτον ἐνωμένη μὲ τὰς εἰρηνοφίλους ἀρετάς. Ακόμη ἔβραζε μέσα εἰς ἐκείνους τὸ ἀνήσυχον τῶν προπατῶρων τους πνεῦμα, μολονότι ἔχασαν ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἐκείνων δραστηριότητα καὶ ἀνδρείαν, καὶ μολονότι ἡ ὀξύνοια ὃποῦ ἀκόμη διέσωζεν, ἀπεδείγνετο μᾶλιστα εἰς τὴν εὐφυΐαν τῶν τρόπων, μὲ τοὺς ὅποίους ἔδειχναν τὴν ταπείνωσίν των.

Η δύναμίστων ἦτον περασμένη τὸ ἐμπόριόν των ὄλοτελα ἔπεισμένον· καὶ δὲν εἶχαν ἄλλο, πλὴν τὴν σενήν περιοχὴν τῆς Αττικῆς διὰ νὰ θρέψουν τὸν πολυχριθμὸν λαὸν, τὸν ἀναθραυμένον εἰς τὰς ἔξεις τῆς ἀργίας καὶ πολυτελείας. Κάποιαν ἐλάφρωσιν εὗρισκαν εἰς τὰς μεγάλας φιλοδωρίας ἀπὸ χρήματα, σιτάρι, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα εἴδη, ὃποῦ πολλοὶ τῶν διαδόχων τοῦ Αλεξάνδρου ἐπρόσφερναν διὰ νὰ ἀγοράζουν τὸν καλὸν λόγον ἐνὸς τέσσον φημισμένου λαοῦ, καὶ ἀκόμη τόσον ἐνδόξου διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ φυσικὰ πρωτερήματά του. Ολαὶ αἱ χάριτες, ὃποῦ οὕτως τοὺς ἔδιδοντο, οἱ Αθηναῖοι τὰς ἀντεπλήρωναν μὲ ἀπεριόριζον κολακείαν· καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ πελήθους, ἀντὶς νὰ το παρακινοῦν νὰ εύρισκῃ ἀνδρικωτέρους τρόπους ζωτροφίας, καὶ ἀντὶ ν' ἀνασήσουν τὸ εἰσοδημάτων μὲ τὴν οἰκονομίαν, τὴν ἐπομονὴν, καὶ τὴν κοπιασικὴν ἐργασίαν, ἔχεινον συγερίζοντο, πῶς νὰ ἐφεύρουν νέας προσφωνήσεις καὶ λατρείας πρὸς ὅσους Ηγεμόνας εἶχαν διάθεσιν νὰ ἀλλάξουν δῶρα διὰ ἐπαίνους· καὶ οὕτως ἀπελάμβαναν τὰς

μέσα νὰ εὐχαριτοῦν τὸ πλῆθος χωρὶς ἄλλο ἔξιδον, εἰμὲ
τὸ πούλημα τοῦ χαρακτῆρός του. Λπ' ὅλους τοὺς Μακε-
δόνας Ηγεμόνας, οἱ Πτολεμαῖοι ἐφιλοδώρησαν μεγαλοπρε-
πέσερα τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπληρώθησαν μὲ τὰς πλέον ὑπερ-
βολικὰς καὶ δουλοπρεπεῖς κολακείας. Ο Ατταλος ἡκολούθησε τὸ
παράδειγμά των, καὶ ἐπληρώθη μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Άλλ'
ἔγεννηθησαν περισάσεις, ὅποῦ τοὺς ἐπλησίασαν σενώτερα μ'
ἔκεινον· καὶ μολονότι οὐλίγη βούθεια ἡμποροῦσε νὰ ἐλπισθῇ
ἀπὸ τὰ ἀρματα αὐτῶν, τὸ νὰ ἡμπορέσῃ ὅμως νὰ ἔνση
τὴν ὑπόθεσίν του μ' ἔκεινους, δὲν τοῦ ἥτον χωρὶς ὠφέλειαν.

Δύω νέοι Ακαρνᾶνες, ἐσυνέβη, ἀπρόσεκτα νὰ ἐμβουν εἰς
τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ελευσῖνα, ἐνῷ ἐτελοῦντο
τὰ μυστήρια. Αὐτὸν ἥτον μεγάλη ἀσέβεια, ἐπειδὴ τὰ μυ-
στήρια ἐπρεπε νὰ ἐκτελῶνται μὲ μεγαλωτάτην μυσικότητα·
καὶ μόλιν ὅποῦ ἥτον αἵτια νὰ πιγεύσουν, ὅτι οἱ εἰρημένοις
νέοι ἔκαμαν τὴν παράβασιν χωρὶς ἐπιταυτοῦ νὰ τὸ θελουν,
μολοντοῦτο τοὺς ἔθανάτωσαν. Οἱ συμπατριώται αὐτῶν σὴν
Ακαρνανίαν πολὺ ἡγανάκτησαν, καὶ ἔζητησαν νὰ ἐκδικηθοῦν
μὲ τὸν πόλεμον. Επροβλέφθησαν βούθειαν ἀπὸ τὴν Μακε-
δονίαν, καὶ ἐμβαίνωντας σὴν Αττικὴν, κατεχάλασαν τὰ
ὑποσχτικὰ, καὶ ἐσήκωσαν ἔκειθεν πολλὰ λάφυρα. Οἱ Αθη-
ναῖοι ὠργίσθησαν διὰ τοῦτο ὑπερβολικὰ, καὶ ἔζητοῦσαν ἀπὸ
ξένην δύναμιν νὰ λάβουν ἔκεινην τὴν ἐκδίκησιν, τὴν ὅποιαν
δὲν εἶχαν ἀτοίτους οὔτε δύναμιν, οὔτε ἀνδρείαν νὰ τολ-
μήσουν. Εἰς τὸν περασμένον πόλεμον ἐσάθησαν καταταγμένοις
μεταξὺ τῶν συμμάχων τῶν Ρωμαίων, ὅθεν εἰς τὴν Ρώμην
ἐπρόσρεζεν νὰ τοὺς βοηθήσῃ ἐναντίον τοῦ Φιλίππου, εἰς
τὴν ὅποιαν διὰ τὸ ἴδιον τέλος προτήτερα ἐπρόσρεζεν ὁ
Ατταλος, καὶ οἱ Ρέδιοι· καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Ρωμαίων, ὅποῦ
ἔθριαρβευσεν ἥδη ἐναντίον τῶν Καρχηδονίων, καὶ ὅλότελε
ἐσύντριψε καὶ ἐρήμασε τὴν δύναμίν των, εὔκολα κατεπείσθη
νὰ ἐμβῇ εἰς ἓνα πόλεμον, διὰ τὸν ὅποιον ἐγύρευε πρόφασιν.

Ο Ατταλος ἦλθε σὰς Αθήνας προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτῆς, κι' ἔφερε μαζῆτου πρέσβεις ἀπὸ τὴν Ρόδον. Οἱ πολῖται εὐγῆκαν μὲ παράταξιν νὰ τὸν προῦπαντησουν, μὲ τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδιά των, καὶ μὲ τοὺς ιερεῖς χρατοῦντας τὰ παράσημα τῆς θρησκείας. Εμαζώχη συνέλευσις, εἰς τὴν ὅποιαν ἐψηφίσθησαν μεγάλαι τιμαὶ εἰς τὸν Ατταλον, καὶ τοὺς Ροδίους καὶ μιὰ νέα φυλὴ ἐπροσέθη εἰς ἔκεινας, ὅποι ὄλοεν ὑπῆρχαν, καὶ ωνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως τῆς Περγάμου. Παρόμοια τιμὴ, εἴδωμεν, ὅτι ἐδύθη εἰς τὸν πρῶτον Αντίγονον, καὶ τὸν υἱόν του. Ο Ατταλος τοὺς εὐχαρίστησε, τοὺς ὑπεσχέθη περαιτέρῳ ἔχδουλεύσεις, καὶ τοὺς ἐξώρκισε νὰ κηρύξουν πόλεμον ἐναντίον τῆς Μακεδονίας, διὰ τὸ ὅποιον ὄλιγη παρακίνησις ἐχρειάσθη. Ωντας ἔχει παρὼν καὶ Πρέσβυς τῆς Ρώμης, ἐσυμφωνήθη, χωρὶς ἄργητα, συμμαχία μεταξὺ ὅλων αὐτῶν τῶν μερῶν.

Ο Φίλιππος, μολοντοῦτο, δὲν ὀλιγοψύχησεν, ὅταν καὶ ἡ Ρώμη ἐπροσέθη εἰς τὴν συμμαχίαν, ὅποιαν ἦν προτήτερα συεδῶν δυνατότερήν του. Ενῷ ο Ατταλος καὶ οι Ρόδιοι κατεγίνοντο εἰς τὰς διαπραγματεύσεις των μὲ τὰς Αθήνας, καὶ εἰς ἀνεπιτυχεῖς προσπαθήσεις νὰ κινήσουν τοὺς Αἰτωλοὺς σ' ἄρματα ἐναντίον τοῦ Φίλιππου, ἔκεινος ἐκδράτευσε σὴν Θράκην, καὶ ἐπῆρεν ὅπίσω πολλὰς χώρας ἀπὸ τὰς ἀποσατημένας, καὶ ἐνωθείσας μὲ τοὺς ἐγθρυμύτου. Μετὰ τοῦτο ἀπέρασεν εἰς τὴν Ασίαν, καὶ ἐπολιορκησε τὴν Αβύδον. Οἱ ἐγκάτοικοι αὐτῆς ἐβάσαξαν περισσότερον τῆς δυνάμεώς των, ἐλπίζωντες νὰ τοὺς ἐλθῇ βοήθεια ἀπὸ τὸν Ατταλον, καὶ τοὺς Ροδίους ἀλλ' ὁ Ατταλος τοὺς ἔζειλε μόνον τριακοσίους στρατιώτας, καὶ σὶ Ρόδιοι ἐν μόνον πλοῖον. Παρημελημένοι λοιπὸν, οὕτως ἀνέλπισα, ἀπὸ τοὺς δυνατούς των συμμάχους, οἱ πολιορκούμενοι ἐφθασαν σὴν ἐσχάτην σενοχωρίαν· ἀλλὰ δὲν ἐπρόβαλαν νὰ παραδοθοῦν, παρ-

άφου τίγινε χαλάρα σὰ τείχη, καὶ ὑπόνομοι ὡς τὸ δεύτερον περίφραγμα. Τύτε μόνον ἐπρόβαλαν συμφωνίας, νὰ ἀπολυθοῦν ἀσφαλεῖς οἱ σρατιῶται τοῦ Αττάλου, καὶ τὸ πλοῖον· τῶν Ροδίων μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ νὰ συγχωρηθῇ εἰς τὸν κάθε πολίτην υ' ἀναχωρήσῃ μόνον μὲ μιὰν φορεσιὰν ῥοῦχα. Οἱ Φίλιπποι ὅμως τοὺς εὗκτησε νὰ παραδοθοῦν τὴν ροῦχα. Αὐτὴν ἡ ἀπόκρισις ἐγέμισε τὴν πόλιν ἀπὸ διάκρισίν του. Αὐτὴν ἡ ἀπέλπισίαν. Εγίνε ψήφισμα, ὅτι ὅλαις ἡ γυναικεῖς νὰ κλεισθοῦν μαζῆ εἰς τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, καὶ τὰ παιδιὰ, καὶ κοράσια, καὶ τὰ βρέφη μὲ τὰς τροφούς των εἰς ἔνα κοινὸν γυμνάσιον· ὅτι τὸ χρυσάφι. καὶ ἀσῆμις καὶ τὰ πολύτιμα σκεύη νὰ θημωνιασθοῦν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ νὰ βαλθοῦν εἰς τὰ πλοῖα· ὅτι νὰ φερθοῦν ἐκεῖ ιερεῖς καὶ θύματα καὶ νὰ σήσουν βωμούς· ὅτι νὰ διαλεχθῇ ἔνας ἀριθμὸς ἀνδρῶν, οἱ ὅποι, εὐθὺς ὅποι ἴδουν τὸν ἀφανισμὸν τῶν συμπολιτῶν των, ὅποι ἐπολεμοῦσαν εἰς τὴν χαλάραν, εὐθὺς αὐτοὶ νὰ σφάξουν τὰς γυναικας καὶ τὰς παιδιὰ, νὰ βρίψουν τὰ θημωνιασμένα πλούτη τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ βόλουν φωτιὰ εἰς τὰ δημάσια καὶ μερικὰ κτήρια, σ' ὅσα περισσότερα δυνηθοῦν· ὅτι αὐτοὶ νὰ ὄρκισθοῦν μὲ τὰς πλέον τρομερὰς καταέρας νὰ κάμουν τὸ χρέος, ὅποι τοὺς ἐπετροπτίζετο· καὶ ὅτι οἱ ἐπίλοιποι νὰ ὄρκισθοῦν, ὅτι δὲν θὰ ἀφηναν τὴν μάχην ζωντανοὶ, εἴμην ὡς νικηταί. Εκοῖνοι ὅποι ἐπολεμοῦσαν ἔκαμαν, ἐξαίρετα τὸ χρέος των, ἐπειδὴ τόσον πεισματικὰ ἀντεξάθησαν, ὅποι ὅταν ἐπλησίαζε τὸ ἔσπερας, οἱ πολιορκοῦντες εἶχαν εὐχαρίστησιν νὰ τραβηγθοῦν ἀπὸ τὴν μάχην· ἀλλ' οἱ πρωτεύοντες, ἀπ' ἔκείνους ὅποι ἦταν ἐμπειρούμενοι μὲ τὴν σκληρὴν ὑπόθεσιν τῆς σφαγῆς, ὅταν εἶδαν ὅτι ὅλιγοι ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὴν μάχην, καὶ τοῦτοι κόυρασμένοι, καὶ μερικοὶ λαθομένοι, ἀπεφάσισαν νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπὶ τούτου ἔσειλαν τοὺς ιερεῖς πρὸς τὸν Φίλιππον. Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσῆμι τὸ ἐπαράδοσαν. εἰς

αὐτὸν· ἀλλὰ τότε, αἰφυιδίᾳ λύσσα ἐπεσεν ἐπάγω σὸν λαόν.
Ἐφώναζαν, ὅτι ἔκεινοι, ὃποῦ ἐπεσαν εἰς τὴν μάχην, ἐξά-
θησαν προδομένοις ὡνεῖδιζαν καὶ τὸν ἑαυτόν τους καὶ τοὺς
ἀρχηγούς τῶν ὡς ἐπιόρχους, καὶ μάλιστα τοὺς Ἱερεῖς, οἱ
ὅποιοι, ἀφοῦ τεὺς ἀφιέρωσαν σὸν θάνατον, αὐτοὶ οἱ ἕδιοι
ἔγιναν οἱ μεσῖται τῆς παραδόσεως· ἔτρεχαν ἀγριωμένοις
παντοῦ, καὶ ἔθανάσθων τὰς γυναικας, τὰ παιδιὰ, καὶ τὸν
ἔδιον ἑαυτόν τους. **Ο** Φιλιππος ἔβλεπεν ὅλα αὐτὰ μὲ θαυ-
μασμὸν, ἀλλὰ χωρὶς εὐσπλαγχνίαν. Επρόταξε τοὺς σρατιώ-
τας του νὰ μὴν ἔμβουν σὴν χώραν, παρατηρῶντας ψυχρὰ,
ὅτι ἔχαριζε τοὺς Λβυδηνοὺς τρεῖς ημέρας ν' ἀποθάνουν σὴν
πόλιν των. Λέγεται, ὅτι κανεὶς ἀπ' ἔκεινους δὲν ἔπεισε ζων-
τανός σὰ χέρια του, ἔξω μόνον ἀπὸ κανὲν ἀνχπύφευκτον
συμβεβηκός.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου, μιὰς Ρωμαϊκὴς ἀρμάδα
ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ηπείρου, ωδηγημένη ἀπὸ τὸν
Πούβλιον Σουλπίκιον Γάλβαν, ἐνα τῶν Υπάτων. Αὐτὸς ἔβαλε
τὰ σρατεύματα τῆς ξηρᾶς νὰ ξεχειμάπουν εἰς τὴν Απολ-
λωνίαν, καὶ ἐτοποθέτησε τὸν σόλον του εἰς τὴν Κέρκυραν.
Ἐκβαλε κι' ἔσειλεν εἴκοσυ τριήρεις εἰς βοηθειαν τῶν Αθ-
ναίων, τῶν ὃποίων ἡ γῆ ἀκατάπτασα ἐρημάζετο μὲ ἐπιδρο-
μὰς ἀπὸ τὴν Κόρινθον, καὶ τῶν ὃποίων τὰ παράλια ἀ-
πεκλείοντο ἀπὸ καταδρομεῖς τῆς Χαλκίδος. Η μοῖρα ἔκεινη
ἐνδυναμώθη ἀκόμη μὲ τὸ φθάζιμον τριῶν Ροδίων πλοίων
μεγαλητέρου μεγέθους· καὶ ἐπρόσθεσαν καὶ οἱ Αθηναῖοι τρία
ἀνοικτὰ πλοῖα, ὅλον ἔκεινο ὃποῦ τοὺς ἔμεινεν ἀπὸ τὸ πρῶτον
τόσον τρομερὸν ναυτικόν τους. Αλλ' αἱ δυνάμεις, ὃποῦ ἐσυ-
νάγθησαν σὰς Αθάνας, ἦταν πλέον παρὸτε ἀρκεταὶ νὰ ἐμ-
ποδίσουν τοὺς καταπατητὰς καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θα-
λάσσης· καὶ ἡ τύχη ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Ρωμαῖον ἀρχηγὸν
περίσσασιν ἀξιολογοτέρας ἐπιχειρήσεως.

Ἐφθασαν εἰς αὐτὸν τινὲς Χαλκιδεῖς ἔξωρις οἱ ἀπὸ τὴν

φατρίαν τὴν ἔχθρὰν τῆς Μακεδονίας, οἱ όποιοι τὸν ἀνέφεραν, ὅτι ἡ πόλις τῆς Χαλκίδος ἐφρουρεῖτο ἡμελημένῃ, ἐπειδὴ, οἱ μὲν ἐγκάτοικοι ἐθαρροῦσαν εἰς τὴν Μακεδονίκην φρουρὰν, καὶ κατὰ τοῦτο ἔζουσαν ἀξέγνοιαστοι, οἱ δὲ σρατιώται τῆς φρουρᾶς ἦταν ἐξίσου ἀμέριμνοι, μὴν ἔχοντες πλησίον, ὡς ἐπίσευαν, κανένα ἔχθρὸν νὰ τοὺς φοβίζῃ. Απ' αὐτὰς τὰς εἰδήσεις, ἐκεῖνος ἔκαμε σχέδιον νὰ τὴν πλακώσῃ ἔξαφνα. Επλευσε λοιπὸν διὰ τὸ Σουνιόν, ἀλλ' ἐσαμάτησε τὰ πλοῖά του χρυμμένα ὀπίσω τοῦ ἀκρωτηρίου ὡς τὰ νυκτώματα, ἐπειτα ἀπέρασε τὸν Εὔριπον, καὶ ἀθέατος ἐμβῆκε σὴν Χαλκίδα, ὀλίγον πρὶν ἤημερώσῃ. Τινὲς ἀπὸ τοὺς σρατιώτας του ἐσκάλωσαν τὸ τεῖχος εἰς τὰ μέρη, ὅπου οἱ φύλακες ἦσαν ἐλειπαν, οἱ ἔκοιμωντο· αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀνοιξαν, καὶ ἐμβασαν τοὺς συντρόφους των, καὶ ἐπῆραν τὴν πόλιν σχεδὸν χωρὶς ἀνθίσασιν. Τὴν ἔξεγυμνωσαν ἐπειτα καὶ τὴν ἔκαυσαν· καὶ μολονότι ἦσαν σκληρότητος τῶν σρατιωτῶν δεν εἶχεν ἐδῶ τὴν πρόφασιν τῶν παθῶν, ὅπου ἀνάφτουν ἀπὸ πολύπονον πολιορκίαν, ἥτις ἀπὸ ἀπηλπισμένην ἐφοδον, κατέσφαξαν μολοντοῦτο ὄλους τοὺς πολίτας, εἴτε πολεμοῦντας, εἴτε φεύγοντας. Τὸ μέγα καὶ πλούσιον ναυπηγεῖον, καὶ αἱ σιτοθῆκαι ἐκάησαν. Τὰ λάφυρα ἐφέρθησαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἡ φυλακὴ, τὴν ὑποίαν ὁ Φίλιππος ἐδιάλεξεν ὡς τὸν τόπον τοῦ νὰ φυλάττῃ ἀσφαλέστερα τοὺς ἐνδιξοτέρους αἰχμαλώτους, ἐσπάσθη καὶ ἀνοίχθη ἀπὸ τοὺς Ροδίους. Εἶχαν μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ βασάζουν τὴν χώραν, ἐπειδὴ ἔξουσίαζε τὸν Εὔριπον, τὸ εὔκολώτερον πέρασμα μεταξὺ Θεσσαλίας, καὶ μεσομερινῆς Ελλάδος· ἀλλ' ἡ Ρωμαϊκὴ δύναμις δεν ἐξαρκοῦσε νὰ διαφενδεύσῃ καὶ τὰ δύω μέρη, δηλαδὴ τὴν Χαλκίδα καὶ τὰς Αθήνας, καὶ διὰ τοῦτο ἦτον ἀνάγκη νὰ παραιτηθῇ ἡ πρώτη.

Εὔθὺς ὅποῦ ἦκουσεν ὁ Φίλιππος, ὅτι ἡ Χαλκὶς ἐπάρθη, ἐτρεξεν ἔκει μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐκδικηθῇ· ἀλλ' ηὗρε τὴν γώνην

ραν πόφεντισμένην, καὶ φευγάτους τοὺς ἀφανιζάς. Επρεζεν
ἔπειτα σὰς Αθήνας βιασικὰ διὰ νὰ πληρωθῇ ἔκει. Ο ὑπνος
καὶ η ἀμέλεια, ὃποῦ ἔχαλασσαν τὴν Χαλκίδα, ἐπεκρατοῦσαν
καὶ ἔκει παρομοίως· καὶ η πόλις ἐγλύτωσε μόνον ἀπὸ παρό-
ροιον ἀφανισμὸν, ἐπειδὴ ἔνας πεζὸς, ὃποῦ ἐξέφυγε τὸν βα-
σιλικὸν στρατὸν, ἔφθασε τὰ μεσάγυκτα μὲ τὴν εἰδῆσιν.
Βιασικὰ ἀρμάτωσαν μὲ ἀνθρώπους τὰ τείχη, καὶ σλα ἔγιναν
ἔτοιμα εἰς διαφένδευσιν. Ο Φίλιππος ἔφθασε πρὶν τὰ ξημερώ-
ματα, καὶ παρατηρῶντας, ὅτι ἀπέτυχε τὸν καθαυτό του σκο-
πὸν, ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ τὸ φανερὸν κτύπημα. Οἱ Αθη-
ναῖοι, μαζὶ μὲ τοὺς συμβοηθοῦς, ὃποῦ τοὺς ἔδοσεν ὁ Ατ-
ταλος, τὸν ἐπρόσφεραν μάχην· ἐκεῖνος ἔκραξε τοὺς σρατιώ-
τας του νὰ τὸν μιμηθοῦν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, καὶ ὥρμησε
κατὰ τοῦ ἔχθροῦ μὲ ὀλίγον ἵππικόν. Η τόλμη του ἀναψε τὰ
πνεῦμα τῶν σρατιωτῶν του, καὶ κατεφόβισε τοὺς ἔγχρούς·
ἐσύντριψε τὰς τάξεις των, ἐφόνευσε πολλοὺς μὲ τὸ ἴδιόν του
χέρι, καὶ τοὺς κατεδίωξεν ως τὴν πόλιν. Μετὰ τοῦτο κανεὶς
ὐὸν εὐγῆκεν ἀπὸ τὰ τείχη, καὶ ὁ Φίλιππος ἐλεηλατοῦσε τὸν
τόπον χωρὶς ἔναντίωσιν. Αὐτὸς ἔθρεφε ζεχωριζὸν μῆσος ἔναν-
τίον τῶν Αθηναίων, τὸ ὄπαῖον τὸ ἔδειξε κολοβώνωντας ὅτε
κύρεν ὠραῖον, ἢ Ιερὸν, ως καὶ αυτοὺς τοὺς τάφους. Εἰς τὴν
ἔξτης ἡμέραν, ἡ πόλις ἀσφαλίσθη μὲ τὸ φθάσιμον τῶν Ρω-
μαίων. Ο Φίλιππος ἐπροσπάθησε νὰ πάρῃ τὴν Ελευσῖνα,
ἀλλ’ ἀπέτυχε, καὶ οὕτως ἀπετραβίχθη σὸν Κόρινθον. Εκεῖθεν
ὑπῆγε σὸν Αργος, ὃπου καὶ τὸν συναγμένον τὸ Αχαικὸν συμ-
βούλιον.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαλχανίδα, ἐπε-
σαν ὑπεκάτω τῆς ἐξουσίας τοῦ Νάβιδος, ἀνδρὸς ὃποῦ ἀπερ-
νοῦσεν ὅλους τοὺς πρὸ αὐτοῦ Τυράννους κατὰ τὴν τερατώδη
καὶ ἀνήκουσον ἀγρειότητα τῆς κυβερνήσεώς του. Απὸ πρώτης
ἀρχῆς, ἔθεμελίωσε τὴν δύναμίν του ἐπάνω εἰς τακτικὸν σύση-
μα χίματοχυσίας καὶ ἀρπαγῆς· ἐφόνευσεν, ἢ ἐξώρισεν ἀπὸ τὴν

Σπάρτην, οσσυς ἦταν ἐπίσημοι ἢ διὰ τὴν γενεὰν, η̄ διὰ τὰ πλούτητων, καὶ ἐμοίραζε τὰς γυναικας καὶ τὴν περιουσίαν των, μεταξὺ τῶν μισθωτῶν σρατιωτῶν του, εἰς τοὺς ὀπεῖνους μόνον καὶ μόνον ἥλπιζε νὰ τὸν ὑποστηρίζουν. Ήταν οἱ περισσότεροι αὐτῶν συμμαχώματα ἀπὸ κλέπτας καὶ φογεῖς, καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀχρειοτάτους κακούργους, οἱ ὅποιοι ἔμβαιναν εἰς τὴν δούλευσίν του ώς τὸ μόνον μέσον τοῦ νὰ φύγουν τὸ μῆσος καὶ τὴν καταδρυμὴν τοῦ κόσμου. Τέτοιοι ἄνθρωποι ἦταν ἀρμοδιώταται ἔργαλεῖα διὰ τὸν σκοπὸν ἔχειν, ὁ ἀποῖος μὴν εὐχαριστούμενος, ώς οἱ κοινὸὶ τύραννοι, νὰ ἔξοριζῃ καὶ νὰ σφάζῃ, ἐκυνηγοῦσε τοὺς ἔχθρους του μὲ τὸ μέσον τῶν φονιάδων αὐτῶν εἰς κάθε πόλιν, ὅπου ἔκείνοις κατέφευγαν. Τὰ δοσίματα, ὅποι ἔρριχνε, δὲν εἶχαν τέλος, καὶ οσυσ δὲν τὰ ἐπλήρωναν, τοὺς ἔθυνάτωντες σὰ βασανιστρία. Εξητυῦσε τὸ κέρδος μὲ κάθε μέσον ποταπότητος καὶ ἀδικίας. Επεργυ μέρος μὲ τὰς πειρατείας τῶν Κρητῶν, ὅποι τότε ἦταν διαβόητοι δι' αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐκρατοῦσε φιλικὴν ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς πλέον ἀξιοσημάντους κλέπτας καὶ φονεῖς τῆς Πελοποννήσου, μὲ συμφωνίαν νὰ τὸν κάμνουν μερτικὸν ἀπὸ τὰ κέρδη των, καὶ αὐτὸς νὰ τοὺς δίδῃ καταφύγιον, καὶ ὑπερέσπισιν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅπποτε εἶχαν ἀνάγκην.

Εύθὺς ὅπερ ἔσογχάσθη τὴν δύναμίν του καλὰ θεμελιωμένην εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν, ἐζήτησε νὰ τὴν ἔξαπλώσῃ μὲ τὸν πόλεμον, καὶ εὔχολα ηὗρε πρόφασιν νὰ μαλώσῃ μὲ τοὺς Μεγαλοπολίτας. Εναὶ χαδεμένον του ἄλυγον ἐκλέφθη ἀπὸ παρακίνησιν δύω Βοιωτῶν ταξειδιώτων. Οἱ κλέπται ἐστάθησαν χυνηγημένοι ως τὴν Μεγαλόπολιν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν μέσα ἐπιάσθησαν. Αὐτοὶ διεμαρτυρήσαντο ἐναντίον αὐτῆς τῆς καταδυνασείας, καὶ ἐζήτησαν νὰ τοὺς φέρουν ἐμπρὸς τῶν χριτηρίων ἐκείνης τῆς πόλεως· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰσακούσαντο ἀπὸ ἐκείνους, ὅπερ τοὺς ἐκρατοῦσαν πιασμένους, ἐξε-

φύνησαν διὰ βοήθειαν, καὶ ὁ λαὸς τοὺς ἐγλύτωσε, χωρὶς
ὅμως νὰ βλέψῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Νάβιδος, τοὺς ὅποίους
μᾶλις εἰσιγχώρησε νὰ πάρουν μαζί των τὸ ἄλογον καὶ τὸν
Ιπποκόμον, ὅποῦ τὸ ἔκλεψε. Τὸ γλύτωμα ὅμως τῶν Βοιωτῶν
ἥτον ἀρκετὴ πρόφασις εἰς τὸν ἀσυνείδητον Τύραννον τῆς Λα-
κεδαιμονίου, ὁ ὅποῖς ἀπὸ πολλοῦ ζητῶντας αἰτίαν πολέμου,
τῷρα εὐθὺς τὸν ἀρχισε, ἀρπάζωντας ὅλα τὰ βοσκούμενα ἀπὸ
τὴν γῆν τῶν Μεγαλοπολιτῶν. Τέτοια ἐστάθη ἡ ἀρχὴ τοῦ
πολέμου, μεταξὺ τοῦ Νάβιδος καὶ τῶν Αχαιῶν, καὶ τὸν
τέταρτον χρόνον τῆς γενικῆς εἰρήνης (II. X. 204).

Η Μεσσήνη πρώτη ἐδοκίμασε τὸν κίνδυνον τῆς ἔχθρας
τοῦ Τυραννου, ὁ ὅποῖς τὴν ἐπλάκωσε διὰ νυκτὸς καὶ τὴν
ἐκυρίευσε, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως. Τὴν ἐφεζῆς ὅμως ἡμέραν,
ὁ Φιλοποίμην ἔφθατε μὲ στρατεύματα εἰς βοήθειάν της, καὶ
οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατιώται πρόθυμα παρεδόθησαν μὲ τὴν
ἀδειαν τοῦ νὰ τραβιχθαῦν. Εκεῖνον τὸν καιρὸν, καθὼς μᾶς
λέγει ὁ Πλούταρχος, ὁ Φιλοποίμην ἥτον μερικὸς ἀνθρώπου
χωρὶς ἄλλην ἔξουσίαν, πάρα τὴν προερχομένην ἀπὸ τὴν
φύμην καὶ τὰ προτερήματά του· καὶ τό στράτευμα ὅποῦ ἐσυ-
τρόφευσεν εἰς τὴν Μεσσήνην ἐσυνθέτετο ἀπὸ θεληματικοὺς,
ὅπου πρόθυμα ὑπήκουουσαν στὸ καλεσμα τοῦ Φιλοποίμενος,
ἀφοῦ ὁ καθαυτὸς στρατηγός των δὲν ήθελησε νὰ τοὺς ὀδη-
γήσῃ. Αφότε ὅμως μᾶς λέγει ὁ Παυσανίας, φαίνεται, ὅτι ὁ
Φιλοποίμην ἥτον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Αρχιστράτηγος τῶν
Αχαιῶν. Τὸν ἐφεζῆς χρόνον, ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἔκλεχθη εἰς
καμμιὰν ἀπὸ τὰς μεγάλας ἔξουσίας, ὑπήκουε σ' ἓνα προσ-
κάλεσμα τῶν Γερόντων, καὶ πάλιν ἀπέρας στὴν Κρήτην.
Δι' αὐτὸς ἐκετηγορήθη σχεδὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς συντοπίταρ-
του, καὶ ἵσως μὲ δίκαιον, ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ
αἰτία, ὡςε νὰ τὸν δικαιολογήσῃ, ὅτι ἀφῆσε τὴν πατρίδα του
εἰς καιρὸν κινδύνου, καὶ ὑπῆγε νὰ δουλεύσῃ τοὺς ξένους.
Τόσον οἱ Μεγαλοπολῖται ἥταν ἀγανακτισμένοι διὰ τὸ φέρ-

στρατού του, ὃποῦ ἐμελλαν νὰ κάμουν ψήφισμα ἔξορίας ἐναντίοντου, ἀν τὸ γενικὸν Συμβούλιον δὲν ἐμετελαθοῦσεν ὑπέρ αὐτοῦ. Άλλῃ αὐτηρότης ὃποῦ ἐμελετήθη ἐναντίον του ἐτρύπανίζε τὸ μεγαλόφρον καὶ ὄργιλον του πνεῦμα, καὶ τὸν ἐκινησεν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πάρῃ ἀπρεπον ἐκδίκησιν, δοκιμάζωντας νὰ κινήσῃ πολλὰς τῶν ἔξαρτωμένων πόλεων νὰ ἀποτελάξουν τὴν κυριαρχίαν τῆς Μεγαλοπόλεως.

Εἰς τὴν ἀπουσίαν τοῦ Φιλοποίμενος, ὁ Νάβις ἦτον συγέδον πάντας νικητὴς τῶν ὅγι τόσον ἀξίων σρατηγῶν, ὃποῦ τὸν ἐπολέμουσαν. Εκεῖνος κατερήμαζε τὸν τόπον, καὶ ἐφοβέριζε τὰς πόλεις· καὶ ἐνῷ οἱ Αχαιοὶ ἐσκέπτοντο πῶς νὰ διαφεύθοιν, οὐ Φίλιππος ἔφθασεν εἰς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐπρόσφερεν, ὅγι μόνον νὰ τοὺς διαφεύδευσῃ τὸν τόπον, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταφέρῃ ὄλοκληρα τὸν πόλεμον εἰς ἑκεῖνον τῆς Δακεδαίμονος. Η ὑπόσχεσίς του ἐστάθη μὲ πολλὴν εὐφημίαν ὑποδεκτή· ἀλλ' ὅταν ἀργιζε νὰ τοὺς ζητῇ ὅτι, ἐνῷ αἱ δυνάμεις του οὕτω θὰ κατεγίνοντο, οἱ Αχαιοὶ ἔπρεπε νὰ φρουρήσουν τὰς πόλεις τῆς Χαλκίδος, τοῦ Ωρεοῦ καὶ τῆς Κορίνθου, ἡ Συνέλευσις ἐκατάλαβεν, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς καλοσύνης του ἦτον νὰ τοὺς σκαλώσῃ εἰς τοὺς μὲ τὴν Ρώμην πολέμους του. Κυκλιάδης ὁ σρατηγὸς, ἐπροφασίσθη, ὅτι ἦτον νόμος, ὃποῦ ἐμπόδιζε νὰ σκεφθοῦν διὰ ἄλλας ὑποθέσεις παρὰ ἑκείνας διὰ τὰς ὅποιας ἐκαλέσθη ἡ Συνέλευσις· ἀλλὰ δὲν τὸ ἐστεχάσθη συμφέρον νὰ δεῖξῃ, ὅτι ἐννόησεν εἰς τὶ ἀπέβλεπεν ἡ πρότασις τοῦ Βασιλέως. Η Συνέλευσις λοιπὸν ἐψήφισε νὰ γίνῃ σρατολογία ἐναντίον τοῦ Νάβιδος, καὶ ἐπειτα διελύθη. Ο Κυκλιάδης, ὃποῦ ἔχαιρετο τὴν φιλίαν τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐνορίζετο ὡς κόλακάς του, τώρα ἔξεχαθάρισε τὸν χαρακτῆρά του ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς δουλοπρεπείας.

Ο Φίλιππος ὑπῆγεν ἐπειτα σὰς Αθήνας, καὶ ἀφοῦ ματαιώς ἐδοκίμασε νὰ πάρῃ τὴν Ελευσῖνα, τὸν Πειραιᾶ, καὶ οὐτάς τὰς Αθήνας, ἀργισε νὰ φέρνεται μὲ τὸν ἴδιον βαρβα-

ρικὸν τρόπον, ὅποῖον ἔδειξε καὶ προτίτερα, καταχαλνάντας
ἕσσα μνημεῖα τῆς τέχνης καὶ τῆς θρησκευτικῆς μεγαλοπρε-
πείας ἀφοσε προτίτερα ἀγάλματα. Κάθε γωρίον τῆς Αττι-
κῆς εἶχε τὸν Ναόν του, καὶ τὰς ζεγωριτάς του ἕορτάς· καὶ
ἡ εὔμορφία τῶν κτιρίων πανταχοῦ ἀπάδειχγαν τὴν εὐφυΐαν
καὶ τὴν τέχνην τοῦ λαοῦ, τοῦ ὅποίου ὁ τόπος εὗγαζε πλή-
θος μάρμαρος. **Ο Φίλιππος** ἐσύντριψε τὰ ἀγάλματα, κα-
τεδάφισε τοὺς Ναοὺς, καὶ κατεσκόρπισε ώς καὶ τὰ κομμά-
τια ἀπὸ τὰ μάρμαρα· καὶ μοναχὰ τότε ἀφοσε τὸν ἀχθρικὸν
τόπον, ἀφοῦ δὲν ἔμεινε τίποτε ἄλλο νὰ γαλάσῃ. Επειτα
ἐτραβύθη εἰς τὴν Βοιωτίαν διὰ νὰ ἔμβῃ σὴν ἐπικράτειάν του.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΟΜΕΑΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ, τὰ ἄρματα τοῦ Ρωμαίου Υπάτου Σουλπικίου ἔκαμψαν κάποιας νίκας, ἀν δῆτα εἴναι τοὺς με-
γάλις, ἀρκετὰς ὅμιλοι να ἐνδυναμώσουν τὰς βαρβάρους φυ-
λὰς, ὃποῦ ἔσυγρόευαν τὴν Μακεδονίαν, ώς νὰ συντρέξουν εἰς
αὐτὸν, προσφέρνωντάς του βοηθείας. Λύτος λοιπὸν ἔκαμψ
κάθε ἐτοιμασίαν νὰ ἐπιχειρισθῇ δραστηριώτερα τὸν πόλεμον.
Εγειλε καὶ ἔζητησε τὴν σύμπραξιν τοῦ Αττάλου καὶ τῶν Ρο-
δίων. Μὲ παρομοίας προσπαθήσεις ἐτοιμάζετο καὶ ὁ Μακε-
δών· ἀλλὰ ἔκεινος τὸ ὅποιον ὄλοι ἐπρόσμεναν μὲ καρδιοκτύπι-
ῆτον ἡ γενικὴ συνάθροισις τῶν Λίτωλῶν, τῆς ὅποιας ὁ κα-
ρὸς ἐπλησίαζε, καὶ πρὸς τοὺς ὅποίους ὁ Σουλπικίος ἐστειλε
Πρέσβεις, ζητῶντας νὰ ἐνωθοῦν τ' ἄρματά των μ' ἔκεινα
τῆς Ρώμης.

Η Συνέλευσις ἐσυνάγθη, καὶ πρῶτος ὅποῦ ὠμίλησεν ἦτον ὁ Πρέσβος τῆς Μακεδονίας. Τοὺς εἶπεν, ὅτι ἐπρεπε νὰ φυ-
λάξουν τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ ἐσώζοντο ἀκόμη τὰ ἴδια αἴτια
ὅποῦ τοὺς κατέπεισαν νὰ τὴν κάμουν. Τοὺς παρεκάλει νὰ
« παρατηρήσουν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἔκαμψαν ἐπίδειξιν, ὅτι τάχα ὁ
« εἰς τὴν Ελλάδα πόλεμός των ἀπέβλεπε τὴν ὑπεράσπισιν τῶν
« Αἰτωλῶν, καὶ ὅμως ὠργίσθησαν, ὅταν οἱ Αἰτωλοί, κλείοντες
« τὴν εἰρήνην μὲ τὸν Φίλιππον δὲν ἐχρειάζοντο πλέον τὴν ἄκει-

«νων προσαγίσαν. Ποία ἦτον λοιπὸν ἡ αἰτία ὅπου τοὺς ἔκαμψε
• τόσον προθύμους νὰ γίνωνται μὲ τὴν προσασίαν των φόρτω-
• μαὶ εἰς ἔκείνους, ὅποῦ δὲν ἔχουν αὐτῆς χρείαν· βέβαια, ἦτον
• αὐτὸ τὸ ἴδιον μῆσος, ὅποῦ γενικῶς ἔκείνοις οἱ βάρβαροι θρέ-
• φουν κατὰ τῶν Ελλήνων. Ο Πρέσβυς ἀνέφερε πολλὰ παρα-
• δείγματα καὶ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ιταλίας, ὃ, που ἡ κηρυγ-
• μένη πρόφασις τῆς Ρωμαϊκῆς προσασίας ἐτοίμασε τὸν δρόμον
εἰς τὴν ἀφόρητον σκλαβιάν· καὶ ἐπρόσθεσεν, ὅτι παροιμίως
ἔμελλε νὰ συμβῇ καὶ σοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ ὅποῖς, ἀν ἔσερναν
τέτοιους αὐθέντας σὴν Ελλάδα, δὲν πρέπει εἰς τὸ ἔξτις
νὰ ἐλπίσουν νὰ κρατοῦν, καθὼς τώρα, ἐθνικὴν Συνέλευσιν,
ὅ, πουνάς συμβουλεύονται περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης· οἱ Ρωμαῖοι
θα τοὺς ἐλάφρυναν ἀπ' αὐτὴν τὴν φροντίδα, σέλλοντές τους
παρομοιον Αρμοσὴν, ὃποῖς χρονικὰ ἐγέλλετο ἀπὸ τὴν Ρώμην
εἰς τὰς Συρακούσας. Έκ τούτου, ἐσυμπέραινεν, ὅτι ἦτον καλή-
τερον, ἐνῷ ἀκόμη τὸ μποροῦσαν, νὰ ἔξακολουθήσουν εἰς τὴν
μὲ τὸν Φίλιππον συμμαχίαν, μὲ τὸν ὅποῖον, ἀν κάποτε διὰ
ἐλαφρὰς αἰτίας ἐμάλωναν, ἡμπορεῦσαν εύκολα πάλιν νὰ
φιλικωθοῦν, καὶ μὲ τὸν ὅποῖον ἔκαμαν τὴν εἰρήνην, ὃποῦ ἔξα-
κολουθοῦσεν ἀχόμη· μολονότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ρωμαῖοι ήταν
έναντίοις της, προσπαθοῦντες τώρα νὰ τὴν γαλάσουν.

Οἱ Ρωμαῖοι αἰσθάνθησαν τὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν ἐναν-
τιώσεων, καὶ προτοῦ ἐπιχειρισθοῦν τὴν ἀπόκρισιν, ἐπροσπά-
θησαν νὰ τὰς ἀδυνατίσουν, βαζόντες ἡμπρὸς τοὺς Αθηναίους
νὰ ὅμιλγσουν. Αὔτοὶ δικαίως ἐπαραπονέθησαν διὰ τὰ σκληρὰ
ἀδικα ὃποῦ ὑπέφερναν ἀπὸ τὸν Φίλιππον, καὶ ἔξεφώνησαν,
τὸ ὄνομα ὅλων τῶν Θεῶν ἐκδίκησιν ἐναντίον ἔκείνου, ὃποῦ
κατεκρήμνισε τὰ προσκυνητάρια των. Ωμίλησαν ἐπειταὶ οἱ
Ρωμαῖοι, οἱ ὅποῖοι, δικαιολογοῦντες, ὃ, πως ἡμ. πόρεσαν, τὰς
ἰδίας των καταδυνατείας ἐναντίον ὅλων ἔκείνων, διὰ τὴν
διαφένδευσιν τῶν ὅποιων ὡς τότε ἐπιτασαν ἄρματα, ἥλιθαν
μὲ εὔμορφον τρόπον σὴν ὑπόθεσιν, ὃποῦ εἶχαν σὸν χάρι. Καὶ-

παν ὅτι ἐσχάτως ἔκαμαν πόλεμον εἰς διαφένδευσιν τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ὅτι οἱ Λίτωλοὶ ἔκαμαν εἰρήνην, χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν. Εκ τούτου λοιπὸν, ἐπειδὴ οἱ Αἰτωλοὶ ἔχουν νὰ δικαιολογηθοῦν, προφασιζόμενοι, ὅτι διὰ τὸ νὰ ἔταν οἱ Ρωμαῖοι ἐνασχολημένοι ἐναντίον τῆς Καρχηδόνος δὲν εἶχαν ἀδειαν νὰ τοὺς δώσουν ἀρκετὴν βοήθειαν, οὕτως ἀπειδὴ τώρα αὐτὴν πρόφασις εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν μέσην, καὶ οἱ Ρωμαῖοι δὲν κατεγίνοντο. παρὰ μόνον ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἔχθροῦ, ἐσύμφερε τοὺς Αἰτωλοὺς νὰ λάβουν μέρος μὲ αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν νίκην των, ἂν δὲν ἐπρόκειναν νὰ χαθοῦν μαζὶ μὲ τὸν Φίλιππον.

Ο Αγγλος Ιστορικὸς Σίρ Ού. Ράλεϊ διηλῶν περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως παρατηρεῖ, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι, ὅπου μὲ τόπου ἐπιμονὴν, καὶ ἀπροσκάλεστοι, ἐπρόσφερναν τὴν ὑπεράσπισιν των, οἱ ἕδιοι αὐτοὶ ἐμβαίναν εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ ἄλλας αἰτίας παρὰ τὴν ἀπλὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ βοηθήσουν τοὺς φίλους των, μὲ τοὺς ὅποιους δέν εἶχαν πολλὰ σενήν γνωριμάγ. Καὶ ημπορεῖ νὰ προσεθῇ ἀκόμη, ὅτι τὸ νὰ ἀφήσουν τοὺς συμμάχους των τόσον ἀμελημένους, ὥσε ν' ὀναγκασθοῦν ἐκεῖνοι νὰ κάμουν ξεχωριστὴν εἰρήνην, ως τὴν μόνην των σωτηρίαν, καὶ ἐπειτα εὐθὺς ὅποι τοὺς ἐφάνη ἀρμόδιος ἢ ξανανέωσις τοῦ πολέμου, νὰ ζητοῦν, ὥσε ἐκεῖνοι οἱ σύμμαχοι νὰ ἔναιτε ἔτοιμοι νὰ ἀρνηθοῦν τὰ ὅσα ἐσυμφώνησαν, αὐτὸς ἔδειχνεν, ὅτι εἶχαν πολλὰ ὀλίγην ὑπόληψιν εἰς τὰς συνθήκας ὅποι καὶ οἱ ἕδιοι ἔκαμναν, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον εἰς τὴν πίσιν, ὅποι οἱ ἄλλοι ἐγγυοῦντο. Τέτοιοι ἵσως ἐξάθησαν οἱ σοχασμοὶ τοῦ Αἰτωλοῦ στρατηγοῦ Δημαράτου, ὅταν ἔκαμε τοὺς Ρωμαίους νὰ χασομεροῦν χωρὶς τελείαν ἀπόκρισιν, λέγωντάς τους, ὅτι ή βιασικότης ἡτον ἔχθρος τῶν φρούρων βουλευμάτων, καὶ ὅτι ἐπρεπε νὰ γίνῃ περισσοτέρα σκέψις πρὶν ημπορέσσουν ν' ἀποφασίστουν. Ηρὸς τοὺς συμπατριώτας του διωτεί, ὅτι ἐπρόβλεψε καλὰ τοὺς διὰ τὴν